

Ministeren

Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

I brev af 1. september 2021 har udvalget stillet mig følgende spørgsmål:

Alm. del spørgsmål 248

Vil ministeren sende udvalget sit talepapir fra samrådet den 1. september 2021 om at sikre, at flere forskere vil deltage i den offentlige debat og styrke forskernes ytringsfrihed, jf. UFU alm. del – samrådsspørgsmål M?

Svar

Hermed oversendes mit talepapir fra samrådet.

Med venlig hilsen

Jesper Petersen

3. september 2021

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

DET TALTE ORD GÆLDER

Samrådsspørgsmål M:

Vil ministeren på baggrund af den nye undersøgelse, som viser, at en tredjedel af alle ph.d.-studerende afholder sig fra at ytre sig i den offentlige debat om deres forskning, og på baggrund af den seneste tids debat om fri forskning og politisk armslængde, oplyse, hvad ministeren vil gøre for at sikre, at flere forskere vil deltage i den offentlige debat og styrke forskeres ytringsfrihed? Der henvises til Informations artikel "Ny undersøgelse: Ph.d.-studerende er nervøse for at dele deres viden i den offentlige debat" fra den 21. juni 2021.

Svar på samrådsspørgsmål M:

Tak for det og tak for ordet.

Jeg vil også bare til indledning kvittere for velkomsten formand og sige, at jeg som ny minister ser frem til et godt samarbejde med udvalget. Vi har været lidt i kontakt – nogle her og andre med virtuelt. Og jo til diskussioner her og til forhandlinger forhåbentligt også, at vi opnår nogle gode resultater sammen til gavn for det område, vi nu beskæftiger os med her.

Og jeg vil gerne starte med at takke for et meget relevant spørgsmål om forskeres deltagelse i den offentlige debat.

[Forskernes formidling har stor betydning]

Spredning af viden til samfundet er en af universiteternes vigtige opgaver. Det fremgår også af universitetsloven. Forskeres formidling af forskningsresultater har stor samfundsmæssig betydning, og vi har brug for, at forskerne bidrager til den offentlige samtale med forskningsbaseret viden.

Jeg synes også, at vi her under corona-pandemien har set, hvor vigtig formidling af forskning har været. Epidemiolog Lone Simonsen fra RUC, infektionsmediciner Jens Lundgreen, matematiker Viggo Andreasen med regnemodellerne, adfærdsforsker Michael Bang Petersen, økonomerne Michael Svarer med flere har jo alle på hver deres måde spillet en nøglerolle i at oplyse offentligheden, gøre vores diskussioner, bevidsthed om corona, taget den til et bedre niveau og jo også kunne rådgive politikerne om, hvordan vi bedst kommer igennem pandemien.

Til hverdag er det vigtigt, at vi har forskernes indspil i den offentlige debat. Men vi har vel i det sidste år set en helt særlig værdi.

Desværre er det sådan, at det at blande sig i debatten ofte afføder nogle negative reaktioner. Debatkulturen er ikke altid lige konstruktiv, og det gælder jo i det hele taget. Og tonen især på sociale medier kan være hård – ofte også *for* hård. Det tror jeg også, er noget af det, der afspejler sig i den undersøgelse, der refereres til i spørgsmålet for det her samråd.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Nogle af de forskere, jeg nævnte før, som jeg tror mange betragter som dygtige og sympatiske, er jo også nogle af dem, der har modtaget hård kritik og ukvemsord efter at have været en del af debatten.

[Forskerne skal klædes på til at håndtere debatten]

Spørgsmålet refererer til en undersøgelse af de ph.d.-studerendes deltagelse i den offentlige debat. Undersøgelsen peger på, at en del af de ph.d.-studerende holder sig væk fra debatten af frygt for negative reaktioner. For en god ordens skyld synes jeg, man skal nævne, eller jeg vil nævne her, at der tale om, at en tredjedel af dem, der har *svaret* på undersøgelsen. Det er 17 pct. af de ph.d.-studerende, der har det, der indikerer, at de holder sig væk fra den offentlige debat af frygt for negative reaktioner. Og ikke en tredjedel af *alle* ph.d.-studerende, sådan som samrådsspørgsmålet kan give indtryk af.

Men ikke desto mindre berører undersøgelsen jo et vigtigt emne og en problemstilling. Og er en relevant diskussion.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Undersøgelsen siger ikke noget om, *hvilke* negative reaktioner de ph.d.-studerende er bekymrede for. Men en anden undersøgelse blandt Dansk Magisterfor- enings medlemmer har peget på, at negative reaktioner på sociale medier er blandt de hyppigste negative oplevelser ved at udtale sig som forsker.

De sociale medier indebærer mange nye muligheder for kommunikation. F.eks. gør de det muligt, at forskernes viden kommer bredt ud til befolkningen, som frit kan kommentere på deres arbejde. Stille spørgsmål både til konklusioner og metoder osv. Og det er der store fordele ved. Igen er corona, synes jeg, et eksempel på, hvordan også flere af dem, jeg har nævnt her, har været dygtige til at være på sociale medier og formidle på sociale medier og stille sig til rådighed for at svare på spørgsmål der. Men vi skal heller ikke være blinde for, at der kan være en bagside af medaljen.

Og det er f.eks. stærkt bekymrende, når der er beretninger om, at forskere modtager hadbeskeder og trusler. Det er helt uacceptabelt og noget, jeg tager meget alvorligt som minister. Det er også mit indtryk, at universiteterne tager problemstillingen alvorligt. Københavns Universitet tilbyder f.eks. forskerne hjælp til politianmeldelse, ledelsesstøtte og psykologrådgivning.

Det er jo begrædeligt, at det overhovedet er nødvendigt at gøre sådan. Men det gør de og tager altså på den måde et ansvar for at understøtte deres forskere.

Og fordi forskernes formidling og deltagelse i den offentlige samtale er så vigtig, er det selvfølgelig meget u hensigtsmæssigt, hvis forskerne trækker sig af frygt for negative reaktioner.

Derfor mener jeg også, at universiteterne – som en del af den moderne forskerud- dannelselse – skal være med til at klæde de unge forskere på til at håndtere den of- fentlige debat, frem for at de på forhånd trækker sig fra den.

Vi har jo fra Folketingets side skrevet direkte i universitetsloven, at universitetet, og det er citat derfra: "skal tilskynde medarbejderne til at deltage i den offentlige debat".

Som minister kommer jeg til at have en løbende dialog med universiteterne, og her vil jeg gerne drøfte og høre nærmere om forskernes deltagelse i debatten, oplevelser af negative reaktioner og universiteternes håndtering af den udfordring. I det hele taget så er den her diskussion om, hvordan debatten og debatklimaet er i Danmark – det gælder jo også for os, der er aktive i den politiske debat – væsentlig. Og den kan være afskrækkende for forskere, som vi taler om nu, men jo også for almindelige mennesker, der simpelthen ikke har lyst til at indgå i den, fordi de også oplever en alt for hård tone og ubehagelige beskeder. Og alle menneskers input i diskussionerne er jo vigtige. Vi har også nogen her, der giver et selvstændigt bidrag til nogle gange at rydde op i misinformation og andre ting, som jo ikke styrker vores politiske debat, hvis jeg må sige det med en underdrivelse.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

[Debatten om aktivisme i forskningsmiljøer skal ikke få forskerne til at trække sig]

Jeg er også opmærksom på, at der har været en debat om aktivisme i visse forskningsmiljøer, som af nogen er blevet oplevet som en trussel mod forsknings- og ytringsfriheden.

Lad mig derfor slå fast, at forsknings- og ytringsfriheden er helt centrale principper i en demokratisk stat som Danmark. Jeg vil gerne sige helt klart og tydeligt, at der skal ikke være tvivl om, at forskere skal kunne forske frit og formidle deres forskning til offentligheden. Og vi skal ikke fra politisk side gøre os til dommere over enkelte forskningsfelter, videnskabelige metoder osv.

Jeg vil også gerne sige, at jeg ikke mener, at der er grundlag for fra politisk side at hænge enkelte forskere ud med navns nævnelser.

Når det er sagt, så mener jeg dog også, at vi bliver nødt til at kunne have en generel diskussion om forskningen og de tendenser til faglig og teoretisk ensretning, der er blevet peget på – både i udlandet og herhjemme.

Jeg synes, det ville være ærgerligt, hvis forskerne melder sig ud af den debat. Tværtimod vil jeg opfordre de forskere, hvis felt bliver kritiseret, til at træde frem og forklare offentligheden om deres forskning, og hvorfor deres forskning er vigtig. Vi skal ikke trække os ud i hvert vores hjørne, men i stedet gå i dialog og få nuancerne frem. Måske kan vi alle sammen blive klogere.

Så for at opsummere:

Det er uhyre vigtigt, at vi har forskere, der blander sig i den offentlige debat med oplysning af befolkningen og rådgivning til politikerne, som vi har set under corona-pandemien.

Derfor er det selvfølgelig meget u hensigtsmæssigt, hvis forskerne trækker sig fra den offentlige samtale af frygt for negative reaktioner bl.a. på de sociale medier.

Og jeg vil gerne tage en dialog med universiteterne om, hvordan vi håndterer den problemstilling.

Samtidig skal der være plads til, at vi politikere må mene noget om forskningen, selvfølgelig med respekt for forskernes faglighed og forskningsfrihed.

Det er også okay, at alle mulige – også politikere – kan stille spørgsmålstegn ved anvendte metoder og andre videnskabelige forhold. Men når det er videnskab, det handler om – på universitetet og andre steder – der må det være det forskningsmæssige, der tæller. Og så kan man som politiker jo vælge, om man vil lytte til de råd, der bliver givet, eller om man ikke vil.

Men forskningen skal være fri.